SİBEL ERASLAN
sibeleraslan@stargazete.com

Neslişah Sultan, 'vatansız'lıktan 'vatandaş'lığa

Sultan 2. Abdülhamit Han'ın evlatlarından Şehzade Abdülkadir Efendi'nin kızıydı Neslişah Sultan Hanımefendi. Allah rahmet eylesin, bugün memleket topraklarında İstanbul'umuzda defnedilecek... Osmanlı hanedanının 1924 sonrası yaşadığı **mecburi terk-i vatan** ve elim bir facia şeklindeki **sürgün** asrının son demlerinde vukubuldu bu veda... **Artık "anavatan"da, hiç olmazsa son nefeslerini verebiliyor Osmanoğulları ailesi... Neslişah Sultan, birinci dereceden son torunuydu Osmanlı Hanedanı'nın...**

Abdülhamit Han'ın eşlerinden Bidar Kadınefendi'nin torunlarındandı Neslişah Sultan. Babası Şehzade Abdülkadir Efendi (doğumu 1878 Yıldız Sarayı) 1924'teki sürgün kararından sonra, **annesi Meziyet Hanım'la** Macaristan'a geçmişti. **1925'te Budapeşte** günlerinde dünyaya gelmişti Neslişah Hanım. Annesi Meziyet Hanımefendi, Abdülkadir Efendi'nin beşinci eşiydi. 1924'te doğup ölmüş kendisinden bir yaş büyük Bidar isminde bir kardeşi daha olduğu kayıtlı tarihlerde... Bahtsız, sürgünlerde savrulmuş bir hayat onlarınkisi...

Neslişah Sultan'ın tam ismi Neslişah Saffet Hanım Sultan'dır, kendisini diğer müteveffa Neslişah Sultan'dan ayırt edebilmek için Küçük Neslişah Hanım veya Küçük Sultan olarak da çağırırlarmış.

Neslişah Sultan'ın büyük ağabeylerinden (baba bir anne ayrı) **Şehzade Mehmet Orhan Efendi**'nin 15 yaşında Saray'dan ve Vatan'dan kovulduktan sonra bir ülkeden diğerine 70 yıl boyunca süren **"vatansız"**lık hikayesiyse içler acısı... Şehzade Mehmet Orhan Efendi'nin 1992 yılında Fransa'da vefat ettiğini, Müslüman kabristanına yatıracak gerekli para çıkışmadığı için hristiyanların civarına gömüldüğünüyse, **Murat Bardakçı** Beyefendi'nin kaleminden öğrenmiştik... Taksicilikten bekçiliğe kadar bulabildiği her işi yaparak hayatta kalmaya çalışan Prens Mehmet Orhan, defnedileceği yerdeki kafelerden rica minnet çağrılan Tunuslu işçilerin de katılımıyla ancak 11 kişiye tamamlanan garip tenha bir cemaat tarafından uğurlanmıştı ahiret yurduna...

Neslişah Sultan'ın babası Şehzade Abdülkadir Efendi'nin fırtınalarla dolu hayatını eşlerinden **Mislimelek Hanım'ın** hatıratından da okumak mümkün.. Babası Abdülhamit Han ile arasının açık olduğunu, daha çok dayılarıyla birlikte hareket ettiğini, iyi bir piyanist olduğunu, gece hayatına düşkünlüğünü, bu yüzden babası Sultan tarafından gönderilen nasihatçilerle sık sık tedip edildiğini, diğer **Şehzade Burhanettin Efendi** ile aralarındaki rekabeti anlatıyor bu hatırat... Hanedan içinde sürgün günlerinde bile süren çekişmeleri, bir ucu Japonya'da diğer ucu Bulgaristan'dan Amerika'ya süren bol casuslu bol diplomatik maceraları okuduğunuzda bu insanların hayatı adeta film gibi... Acıklı bir film... **Nemika Deryal Marşanoğlu** tarafından **"Haremden Sürgüne Bir Osmanlı Prensesi"** adıyla kaleme alınmış kitaba bakabilirsiniz.

Neslişah Sultan'ın babası Şehzade Abdülkadir Efendi'nin **"Hanedan'daki tek sosyalist"** olduğuna dair bilgiyi ise, **"Babam Sultan Abdülhamit"** adlı kitabında **Ayşe Sultan (Osmanoğlu)** veriyor. Abdülhamit Han'ın Beylerbeyi sürgün günlerinde, babasını bir kez bile ziyarete gelmediğinden yakındığı ağabeyi hakkında, sosyalist fikirlere sahipti kaydını düşmüş Ayşe Sultan...

★★★

Tarih dendiğinde yetişkin ve siyasi erk sahibi güçlü erkeklerin atlası açılıyor önümüze. Mamafih tarihe dair küresel ilginin artması, zamanın loş karanlığındaki tozlu kilitli defterleri yavaş yavaş gün yüzüne çıkartıyor. Edebiyat ve sinema, bazen tarihi gerçekleri çapraşık hale getirseler de popüler merakı tetikliyor. **Georgetown Üniversitesi Tarih bölümünün genç akademisyenlerinden Veliye Ay ile kadın araştırmacıların tarih kürsülerindeki giderek artan yoğunluğu üzerine konuşma fırsatımız oldu. Kadın tarihçilerin edebiyat imkanlarına da yaslanan diline dikkat çekti Veliye Ay.** Erkek bilimciler tarafından genelde **"postmodern"**likle itham edilse de ince parmak uçlarıyla küçük küçük ve sabırla dokunan yeni bir dünya tarihi açılıyor aslında... Kadına daha çok atıf yapan yeni bir tarih imkanı bu...

İZÜ - İSMAİL KARA TÜRKİYE'DE DİNİ HAYAT ARŞİVİ